

Helhetlig kartlegging og vurdering av området	Helhetlig kartlegging og vurdering opp mot utslippstillatelsen, basert på det enkelte anlegget								Samlet konklusjon	Handling	Kommentarer
Vurdering 1	Vurdering 2			Konklusjon vurdering 2	Vurdering 3			Konklusjon vurdering 3	Vurdering 1 - 3 samlet		
	Tillatelse eller ei	Etablert anlegg	Feil/mangler	Utslipps-tillatelsen	Dagens krav til utslipp	Dagens krav til teknisk tilstand	Drift- og vedlikehold	Utslipps-tillatelse			
Foreligger det utfordringer med forurensning eller brukerinteresser i området?	Foreligger utslipps-tillatelse?	Er anlegget etablert i samsvar med utslippstil-latelsen? (vurdert etter plassering og etablert utforming)	Har anlegget en tilstand som samsvarer med utslippstil-latelsen? (vurdert etter feil/mangler)	Er anlegget i samsvar med utslippstil-latelse?	Samsvarer anlegget med dagens generelle krav til utslipp (§§12-7 til 12-13 eller lokale krav)?	Samsvarer anleggets tekniske tilstand med gjeldende beste praksis (veiledning med sjekkliste i rapport 245/2018)	Er vilkår om drift- og vedlikehold i dagens utslippstillatelse tilfredsstillende?	Er utslipps-tillatelsen tilfredsstillende slik den er formulert	Basert på helhetlig vurdering av området og vurdering av den enkelte anlegget	Hva bør kommunen foreta seg?	
Ingen utfordringer	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja		Ja	Ja	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området. Ingen brudd på utslippstillatelsen. Ikke behov for revisjon av utslippstillatelse.	Brev. Orientering om at det er ført tilsyn og status.	Hverken helhetlig vurdering, utslippstillatelse eller teknisk tilstand har avdekket behov for tiltak. Huseier bør tilskrives og orienteres om resultatet. Det er viktig at informasjonen er tydelig på at situasjonen kan endre seg over tid og at kommunen vil gjennomføre nytt tilsyn på et senere tidspunkt. Det kan også være fornuftig å orientere anleggsseieren om dens plikter, slik at de ikke opplever kommunens tilsyn som noen ansvarsfraskrivelse. Til dette kan en av Norsk Vanns brosjyrer benyttes. Hva bør du vite om avløpsrenseanlegget ditt eller Privat infiltrasjonsanlegg.
Ingen utfordringer	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja		Nei	Nei	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området, ingen brudd på utslippstillatelsen, men det er behov for å endre utslippstillatelsen. Anlegget fungerer ikke optimalt, på grunn av behov for endret drift-/vedlikehold. Krever reviderte vilkår i utslippstillatelsen, da skaden eller ulempen med utslippet kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren. Kan også være på grunn av at ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningen i vesentlig grad.	Vedtak Forurensningsloven § 18, bokstav 2 eller 3. Oppheve, endre eller sette nye vilkår for tillatelsen Sette frist for når vilkår må være innfridd. Følge opp med pålegg om å treffe tiltak dersom søknad ikke sendes inn.	Kan eksempelvis dreie seg om behov for oftere tømming av slam, behov for inngåelse av serviceavtale, tilgang til anlegg i form av helårs bilvei eller lignende.
Ingen utfordringer	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja	Nei	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området, ingen brudd på utslippstillatelsen, men tillatelsen er av eldre dato og innfrir ikke dagens krav til utslipp. Det må etableres ny avløpsløsning, da skaden eller ulempen med utslippet kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren. Kan også være på grunn av at ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningen i vesentlig grad. Dersom tillatelsen er eldre enn 10 år, kan fjerde ledd anvendes. Utslippstillatelsen trekkes tilbake.	Vedtak Forurensningsloven § 18 bokstav 2, 3 eller fjerde ledd Varsle tilbakekalling av tillatelse. Sette frist for når søknad for nytt anlegg må være innsendt. Følge opp med pålegg om å treffe tiltak dersom søknad ikke sendes inn.	Dersom kommunen har mange anlegg å følge og lite ressurser, kan vurdering av konsekvenser, hensyn til mulighet for fellesanlegg, hensynet til opprydding områdevis og lignende vektlegges, for å avgjøre hvilke frist som skal settes. Vurderingen må gjøres for den enkelte sak. Det er hensiktsmessig å fatte vedtak om at tillatelsen trekkes tilbake innen x antall år, som er tilpasset kommunens kapasitet og fremritfsplan, selv om det blir mange år frem i tid. Eier bør oppfordres til å gå i gang med planlegging og etablering av anlegg, uavhengig av fristen. Vedtaket bør fattes på vilkår om at utslippet blir ulovlig før fristen utløper, dersom belastningen økes, det oppstår tekniske utfordringer eller det oppstår andre uforutsatte hendelser. Vedtaket må tinglyses. Kommunen må sørge for et system, som gjør at vedtakene blir fulgt opp fra kommunens side. Det er smart å få politisk forankring på prinsippene ved fastsetting av ulike frister.
Ingen utfordringer	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området, ingen brudd på utslippstillatelsen, men tillatelsen er av eldre dato og innfrir ikke dagens krav til teknisk tilstand. Det må etableres ny avløpsløsning, da skaden eller ulempen med utslippet kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren. Kan også være på grunn av at ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningen i vesentlig grad. Dersom tillatelsen er eldre enn 10 år, kan fjerde ledd anvendes. Utslippstillatelsen trekkes tilbake.	Vedtak Forurensningsloven § 18 bokstav 2, 3 eller fjerde ledd Varsle tilbakekalling av tillatelse. Sette frist for når søknad for nytt anlegg må være innsendt. Følge opp med pålegg om å treffe tiltak dersom søknad ikke sendes inn.	Dersom kommunen har mange anlegg å følge og lite ressurser, kan vurdering av konsekvenser, hensyn til mulighet for fellesanlegg, hensynet til opprydding områdevis og lignende vektlegges, for å avgjøre hvilke frist som skal settes. Vurderingen må gjøres for den enkelte sak. Det er hensiktsmessig å fatte vedtak om at tillatelsen trekkes tilbake innen x antall år, som er tilpasset kommunens kapasitet og fremritfsplan, selv om det blir mange år frem i tid. Eier bør oppfordres til å gå i gang med planlegging og etablering av anlegg, uavhengig av fristen. Vedtaket bør fattes på vilkår om at utslippet blir ulovlig før fristen utløper, dersom belastningen økes, det oppstår tekniske utfordringer eller det oppstår andre uforutsatte hendelser. Vedtaket må tinglyses. Kommunen må sørge for et system, som gjør at vedtakene blir fulgt opp fra kommunens side. Det er smart å få politisk forankring på prinsippene ved fastsetting av ulike frister.
Ingen utfordringer	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området, men det er brudd på utslippstillatelsen. Anlegget er etablert på et annet sted enn det er omsøkt, eller det er etablert med en annen utforming enn omsøkt. Utslippet har ikke tillatelse og er ulovlig. Den ansvarlige må pålegges å sørge for tiltak for å stanse det ulovlige forholdet.	Vedtak. Forurensningsloven § 7 fjerde ledd (pålegg) *Det må sendes inn søknad om et anlegg som samsvarer med det anlegget som er etablert. Sette frist for når søknaden må være innsendt. eller *Be om at anlegget endres i samsvar med gitt tillatelse. Sette frist for når anlegget må være endret i samsvar med tillatelse. *Vurdere om kommunen bør anmelde etablering av anlegg uten tillatelse.	Her trengs tiltak, selv om avløpsanleggets tekniske tilstand tilsynelatende er ok. Det er behov for undersøkelser og utarbeidelse av dokumentasjon, tilsvarende som for et nytt anlegg. Søknaden behandles også på vanlig måte, som om anlegget ikke var anlagt. Når det gjelder infiltrasjonsanlegg kan det være en utfordring å ta representative grunnundersøkelser. Prøvene må tas så nære filterflata som mulig, uten at man skader selve filteret. I tillegg bør kommunen vurdere å følge opp det faktum at en anleggseier har tatt seg til rette ved å etablere en ulovlig forurensning. Anleggsseieren kan anmeldes for det ulovlige forholdet. Dersom det har vært foretak med ansvarsrett involvert, bør Direktoratet for byggkvalitet orienteres.
Ingen utfordringer	Nei	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Ja	Ja	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området, men det er ikke gitt utslippstillatelse til anlegget som er etablert. Anlegget er etablert etter 1986 og sorterer dermed ikke under noen unntaksbestemmels-er. Anlegget er ulovlig. Den ansvarlige må pålegges å sørge for tiltak for å stanse det ulovlige forholdet.	Vedtak. Forurensningsloven § 7 fjerde ledd (pålegg) *Det må sendes inn søknad om et anlegg som samsvarer med det anlegget som er etablert. Sette frist for når søknaden må være innsendt. eller *Be om at anlegget endres i samsvar med gitt tillatelse. Sette frist for når anlegget må være endret i samsvar med tillatelse. *Vurdere om kommunen bør anmelde etablering av anlegg uten tillatelse.	Her trengs tiltak, selv om avløpsanleggets tekniske tilstand tilsynelatende er ok. Det er behov for undersøkelser og utarbeidelse av dokumentasjon, tilsvarende som for et nytt anlegg. Søknaden behandles også på vanlig måte, som om anlegget ikke var anlagt. Når det gjelder infiltrasjonsanlegg kan det være en utfordring å ta representative grunnundersøkelser. Prøvene må tas så nære filterflata som mulig, uten at man skader selve filteret. I tillegg bør kommunen vurdere å følge opp det faktum at en anleggseier har tatt seg til rette ved å etablere en ulovlig forurensning. Anleggsseieren kan anmeldes for det ulovlige forholdet. Dersom det har vært foretak med ansvarsrett involvert, bør Direktoratet for byggkvalitet orienteres.
Ingen utfordringer	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området, men det er brudd på utslippstillatelsen. Når tillatelser gis, er det under forutsetning at anleggene fungerer teknisk. Forurensningen er ulovlig, så lenge anlegget ikke holdes i den tekniske tilstanden som tillatelsen baserer seg på. Anlegget innfrir forøvrig dagens krav til utslipp, dersom den tekniske tilstanden utbedres. Den ansvarlige må pålegges å sørge for tiltak for å stanse det ulovlige forholdet.	Vedtak Forurensningsloven § 7 fjerde ledd (pålegg). Be om at anlegget rettes i samsvar med utslippstillatelsen. Sette frist for når anlegget må være i tilfredsstillende teknisk tilstand, i samsvar med utslippstillatelsen. Kan eventuelt sende informasjonsbrev først, deretter varsel og pålegg om retting, dersom det ulovlige forholdet vedvarer.	
Ingen utfordringer	Nei	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Nei	Nei	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Ingen særskilte behov av hensyn til totalbelastning av området, men anlegget tilfredsstiller ikke dagens krav til utslipp eller dagens krav til teknisk tilstand. Anlegget er etablert før 1972, eller i samsvar med unntaksbestem-melsene i 1972-1986 og er lovlig uten tillatelse. Sette frist for når anlegget er ulovlig.	Vedtak Forurensningsforskriften § 12-16, annet ledd. Varsle at anlegget blir ulovlig og be om at det sendes inn søknad om nytt anlegg. Sette frist for når anlegget er ulovlig. Følge opp med pålegg om å treffe tiltak dersom søknad ikke sendes inn.	Anlegget må utbedres. Dersom kommunen har mange anlegg å følge og lite ressurser, kan vurdering av konsekvenser, hensyn til mulighet for fellesanlegg, hensynet til opprydding områdevis og lignende vektlegges, for å avgjøre hvilke frist som skal settes. Vurderingen må gjøres for den enkelte sak. Det er hensiktsmessig å fatte vedtak om at nytt anlegg må på plass, men med en frist som er tilpasset kommunens kapasitet og fremritfsplan. Eventuelt at fristen settes til 6 mnd etter endret bruk, salg eller lignende, men at utslippstillatelsen gjelder inntil videre. Alternativt kan kommunen tilskrive anleggseier i form av brev, om at anlegget lever på «lånt» tid og at det må forventes at tillatelsen vil bli trukket tilbake. Anleggsseier må også forvente at anlegget kan få problemer. Det bør oppfordres til å starte planleggingen av et nytt anlegg. Dersom dette blir konklusjonen, må kommunen sørge for et system, som gjør at brevet blir fulgt opp på et senere tidspunkt, fra kommunens side.
Særskilte utfordringer	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Det er ikke brudd på tillatelsen. Dagens krav til utslipp og teknisk tilstand ser også greit ut, men området anlegget befinner seg i, krever strengere krav til utslippstillatelser. Skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelsen ble gitt.	Vedtak Forurensningsloven §18 bokstav 1. Be om ny søknad eller endre vilkår. Varsle tilbakekalling av tillatelse med dato, og sette frist for når søknad for nytt anlegg må være innsendt, eller dato for innfrielse av nye vilkår. Følge opp med pålegg om å treffe tiltak dersom søknad ikke sendes inn ,eller vilkår ikke innfris.	Den tekniske tilstanden på anlegget kan være i orden og i samsvar med gitt tillatelse. Likevel kan det være behov for søknad om ny utslippstillatelse eller endrede vilkår, som skjerpede rensekra, eller i verste fall at utslippstillatelse må trekkes tilbake. Det kan eksempelvis være et område hvor tilstanden i vannresipienten er forringet, eller står i fare for å bli det. Det kan også være brukerinteresser som for eksempelvis nedslagsfelt til drikkevannskilde, forurensning av selve drikkevannskilden, ivaretagelse av naturmangfold, badeplass eller andre brukerinteresser. Se relevant sak fra Forstating lagmannsrett
Særskilte utfordringer	Nei	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Ja	Ja	Foreligger ikke tillatelse	Foreligger ikke tillatelse	Det er ikke brudd på tillatelsen. Dagens krav til utslipp og teknisk tilstand ser også greit ut, men området anlegget befinner seg i, krever strengere krav til utslippstillatelser. Anlegget er etablert før 1972, eller i samsvar med unntaksbestemmelsene i 1972-1986 og er lovlig uten tillatelse. Sette frist for når anlegget er ulovlig.	Vedtak Forurensningsforskriften § 12-16, annet ledd. Varsle at anlegget blir ulovlig og be om at det sendes inn søknad om nytt anlegg. Sette frist for når anlegget er ulovlig. Følge opp med pålegg om å treffe tiltak dersom søknad ikke sendes inn.	